

Predmet: recenzija rukopisa Beda ljudskih prava Filipa Balunovića

Datum recenziranja: 5. april 2023.

Podaci o recenzentu

Dr.sc.Mislav Žitko

Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za filozofiju, Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb.

Vrsta znanstvene knjige ili visokoškolskog udžbenika:

znanstvena autorska knjiga

Znanstvena ili stručna relevantnost teme ili djela

Tema ljudskih prava standardna je domena analize mnogobrojnih disciplina od filozofije i političke teorije preko antropoloških i socioloških studija do samih pravnih znanosti. Relevantnost teme s obzirom tijekom dosadašnjih rasprava podrazumijeva se gotovo sama po sebi, a dodatna dimenzija koja je posljednjih godina u središtu interesa ne samo znanstvene, nego i šire javnosti proizlazi iz transformacija diskursa o pravima s jedne, te – barem u jednoj interpretaciji – parcijalne i nelegitimne suspenzije prava s druge strane u kontekstu pandemije i ekonomske krize. Nadalje, rukopis ne ostaje samo na mapiranju dosadašnjih debata i suvremenih problema vezanih uz implementaciju ljudskih prava nego zahvaća šira pitanja prelazeći granice same političke povijesti i teorije prema pitanjima vezanim uz status znanstvenog diskursa i društveno-političkim implikacijama postavke o znanosti kao istinosnom diskursu. Dok prvi dio rukopisa nudi veoma čitak i utemeljen prikaz dosadašnjih rasprava i poteškoća vezanih uz status građanskih i ljudskih prava s obzirom na njihov domet i taktičku učinkovitost u kontekstu razvijenog kapitalizma, drugi dio rukopisa donosi više polemički moment. Autor se u drugom dijelu dotiče problem transformacije ili čak propadanja standardnih aranžmana u liberalno-demokratskim porecima. Takvi elementi se ogledaju u fenomenima populizma kojima se često pridružuju različite inačice teorije zavjere, ali i u sasvim novim društvenim rascjepima nastalim na prethodno neupitnim domenama poput znanosti. Autor pokazuje i detaljno ocrtava kako je sam status znanosti postao

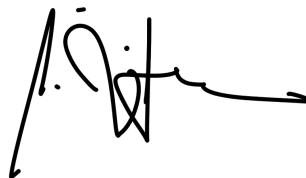
predmet spora koristeći široku građu koja pokriva lepezu pitanja, ponajprije raspravu o klimatskim promjenama te još uvijek aktualnu raspravu o vakcinaciji. Pritom autor zastupa i uvjerljivo brani tezu da pitanje statusa znanosti koje se prelama u spomenutim praktično-političkim pitanjima prati temeljnu političku podjelu na ljevicu i desnicu. Ova podjela nasuprot mnogim tvrdnjama nije zastarjelo nasljeđe 19. nego stvarana linija političkog, odnosno ideološkog razgraničenja koja dobiva dodatnu snagu u mjeri u kojoj se suvremena društva suočavaju, kako poentira autor, s novim inačicama fašizma ili fašistoidnih politika, ali također u mjeri u kojoj se ideologija ljudskih prava iscrpljuje u praznom formalizmu i nedosegnutoj univerzalnosti. Sve su to točke koja autor polemički dotiče, dajući tako drugom dijelu rukopisa polemički ali istovremeno utemeljeni sadržaj kojim otvara – analitički precizno – mnogobrojna pitanja. Pritom je važno naglasiti da se cijelo problematiziranje statusa ljudskih prava u liberalnom diskursu i političkim praksama proteže od zemalja naprednog kapitalizma prema zemljama kapitalističke periferije, s osobitim naglaskom na Srbiju. Činjenica da autor bez poteškoća analizira razvoj spomenutih fenomena i rascjepa kroz cijeli kapitalistički presjek govori o učenosti i informiranosti, te konceptualnoj zaokruženosti polemičke intervencije koja čini temeljnu intenciju rukopisa. Ovim fokusom na drugi dio rukopisa ne umanjujemo važnost prvog preglednog koji pojmovno i historijski mapira teren konceptualizacije i primjene ljudskih prava. Dapače, s obzirom na veoma česte pogreške i proturječja kod spominjanja ljudskih prava u javnim raspravama, nema sumnje da će uvodni dio rukopisa imati značajan učinak na čitalačku publiku u smislu sistematizacije, tim više što su sve historijske epizode popraćene s mnogobrojnim konkretnim primjerima, citatima i izvornim formulacijama. Zaključno, ovaj rukopis predstavlja žanr znanstvene publicistike na najbolji mogući način. Rasprava koju rukopis nudi je zaokružena i dorađena, a stil pisanja dovoljno pristupačan da ga može prihvatiti i publika koja nije isključivo akademska. Oprema teksta u vidu fusnota i dodatnih komentara također omogućuje čitateljima da sami posegnu za člancima i drugim izvorima na koje se oslanja rukopis.

Ciljna skupina kojoj je djelo primarno namijenjeno

Beda ljudskih prava usmjerena je prema širokoj publici, ponajprije istraživačima iz područja političkih znanosti, sociologije, filozofije i drugih bliskih disciplina, a zatim i cjelokupnoj

intelektualnoj javnosti zainteresiranoj za važna društvena i politička pitanja koja se u rukopisu tematiziraju i propituju.

Dr.sc. Mislav Žitko

A handwritten signature in black ink, consisting of a stylized 'M' followed by a series of loops and a horizontal line extending to the right.